

“Duchovno” anebo duchovno jako hobby

Karel Funk

V současné době uvolnění jakoby se roztrhl pytel s různými jasnovidci, senzibily či guruy. Je jistě zajímavé číst si o nich; časopisy se předhánějí v senzačních rozhovorech. Ještě zajímavější je setkat se s nimi; lechtá to naši zvědavost i touhu ohmatat si tajemno zblízka. Uspokojuje to i jakýsi náš “duchovní romantismus”. Což o to, je to jistě zajímavé čtení, setkání či přednáška. Mnozí z nich sebevědomě, ba dryáčnický předvádějí své spasitelské proklamace. Rychlokvašní vyhledávači škodlivých zón, masoví uzdravovatelé Ježíšem ve sportovních halách (proč nejdou rovnou do nemocnic a ustavů?), potulní guruové, hájící si někdy i žárlivě svá teritoria působnosti. Skvělými show občas nadchnou některé nezkušené návštěvníky, že mají dojem, že jim právě byla odhalena záclona, zastírající pravdu - a v horlivém zanícení se zapomenou tázat, zda také pravda za touto záclonou byla - či nebyla-li slibovaná brána k duchovnímu království, ku které jsou někdy kampaňovitě směřování, jen namalovaná na zdi - byť v pestrých barvách a s lákavým firemním štítem.

Niterný jásot, že se konečně s námi začíná dít něco velkého bez větší námahy, bývá lákavý, ale klamný a krátkodobý. Každý z nich má jakýsi patent na blaho lidstva, svou soukromou všeřešící “pravdu”. Přesto nelze pozorovat, že by utrpení ubývalo. Občas guru nadchne, léčitel zbaví příznaku nemoci, přestěhování postele ze zóny zbaví potíží, i horoskop snad cosi napověděl. Mezitím ale vyvstaly nové a nové problémy a svízele. Léčitel komusi pomohl, ale ten nezměnil svůj život a má teď jinou chorobu, nebo se mu ta dosavadní přestěhovala jinam.

Náš současný špičkový etikoterapeut MUDr. Vladimír Vogeltanz tvrdí, že spíše než zbavit pacienta hned příznaků choroby je důležitější přivést ho k tomu, aby se sám zbavil duševních příčin, které vedly k jejímu vzniku. Jinak i zázračné uzdravení léčitelem pouze odsune potíže na později. I o snadné úzdavě totiž platí: lehce nabyl, lehce pozbyl. Na stáncích s tzv. esoterickou hudbou vídáme slogan “10 minut esoterické hudby denně - tajemství vašeho úspěchu”. Ale úspěchu v čem? V meditaci, v kartách nebo v zaměstnání? Něco z této hudby jsou však skutečné skvosty. Ty jsou v této oblasti ale skutečně výjimkou. Je to hudba většinou pomalu plynoucí, libozvučná, skutečně někdy uklidňující, ba okouzlující. Mnohdy však jde jen o vyjádření jediné a poměrně úzké pocitové sféry představ autorů o tom, co je meditace či co se v ní asi zažívá. Zužují pak tuto představu i posluchačům resp. jim touto omamnou injekcí do jejich podvědomí vsugerují třeba i na dlouho svůj pocitový svět. Mnozí začátečníci totiž berou tuto hudbu jako téměř dogma o meditaci, jak má vypadat, co se v ní má prožívat.

Po prvních několika minutách, kdy vnímáme třeba lahodnou barvu zvuku, nečekané změny tóniny či účinek alikvótních tónů apod. tam leckomu může začít cosi chybět. Markantněji pociťuje tuto hudebně pocitovou nedořešenost posluchač navyklý prožívat vážnou hudbu. Například mnohá symfonie je výsledkem nejen hudební invence a kompozičního mistrovství, ku kterému skladatel zrál léty dřiny, ale i určité životní etapy jeho lidské evoluce, prožitých zkoušek, dramát, přetavujícího utrpení, úsilí o mravní zdokonalení či poctivého hledání vědomé vnitřní harmonie. To vše skladatel do své hudby ve chvílích umělecké intuice vkládá. Je to pak hudba vydobytá celým člověkem, který za ní stojí svým životem. Z ní lze brát posilu pro

naše vlastní životní krize či zušlechtění. Naproti tomu tato "meditační", víceméně účelově vyráběná hudba hladí většinou, ač to zní paradoxně, jen na povrchu. Neoplodňuje. Je jakoby účelově poskládaná z katarzních finále či závěrečných kód některých děl klasické hudby (pocitově, nikoliv snad "kradením" melodií), avšak bez onoho "za", bez pevného vnitřního podkladu. Nemá to mnohdy větší význam, než kupříkladu mlsání zmrzliny bez výživného účinku chleba či ovoce. Je to jako líbezné ševelení větříku v listoví koruny stromu, vystavené laskavému slunci, ale bez spolehlivé síly kmene a bez pevného ukotvení kořenů v zemi. Je to mnohdy posluchačsky nenáročná, avšak na první poslech působivá hudba, vtahující plynulým tokem buď do studených, odlidštěných prostorů, nebo do fiktivních nebíček středního či vyššího astrálu, kde je člověku na chvíli hezky, někoho to přechodně osvěží, ale má-li meditace skutečně někam proniknout, pak je nutno i tato nebíčka zbourat, rozpustit jako výtvar smyslů. Zdá se, že většinou skládají tuto hudbu spíše ti, kteří neusilují tuto mez překročit. Označení esoterická hudba je zde pak mnohdy pohříchu zavádějící a falešné. Takový Beethoven či Wagner je mnohem esoteričtější, ti ale nepotřebují reklamní slogany. Už hodně přes sto let. Zároveň je však třeba vidět, že právě tento žánr se stává pro mnohé mladé lidi alespoň částečnou protiváhou nynějšího zrudného rocku a jeho odnoží. Meditační hudba je balzám, kompenzující agresivitu a vulgaritu nynější satanské anti-hudby.

Kdyby tato meditační a podobná hudba nebyla často prezentována se zamlžujícím, zjednodušujícím a svůdným příslibem pokroku na duchovní cestě, pročistění čakr či jiných okultních účinků, pak by bylo asi vše v pořádku. Takto však jsou začátečníci ve velkém počtu uváděni v lákavou domněnku, že tímto poslechem už na sobě jaksi duchovně pracují. Nikoliv. Skutečně plodná meditace začíná tam, kde končí smyslové vnímání. Skutečná práce v čakrách je něco zcela jiného. Čakry nelze jen na pár minut pošimrat či rozvibrovať hudbou či zpěvem. To může být snad jen úplný začátek, příprava ke skutečné práci. Kolik posluchačů si ale spokojeně lebedí, že již tím nějak duchovně postupují. Je to mnohdy jen předstírání, iluze duchovního užitku, lhaní si do vlastní kapsy.

vJako zvukový doprovod k relaxaci, masážím, výstavám, snad i přípitkům to může být vhodné. Jako prostředek k duchovnímu pokroku spíš zavádějící, je-li zaměřován za cíl nebo přečeňován. Nanejvýš to může být pomůckou k navození předmeditační nálady, která je teprv předsíní k již tichému vstupu do niterného chrámu Mlčení. A to ještě musí být voleny ty nejčistší skladby, které se však většinou nekryjí s lákavými komerčními tituly jako např. Cesta do Nirvány, Andělské zpěvy, Nebeské výšiny apod. Nechme se tedy touto hudbou, dávají nám ještě něco, uklidňovat, okouzlovat, ale nedomnívejme se, že tím již realizujeme skutečnou práci na sobě, která spočívá mj. v sebedisciplíně, sebeočistě, v nicnechtění.

Fráňa Drtikol o meditaci mj. říkal:

- *Ticho je to Nejvyšší. Podívat se: jestlipak v tom čakramu opravdu mlčím - Když se cvičí v čakramech, vyprázdnit se, vzdát se toho, obětovat to Bohu. Obrátit smysly dovnitř a být Sám v Sobě.*

- *Produchovní všech čakramů je Mlčení. Všechny jsou zticha.*

A propos - jsme-li u Drtikola: znal dnes tak sháněné praktiky, vypracované pro společné zrání muže a ženy. Jsou obsaženy například v buddhistické Diamantové stezce. O ní říkal, že byla vypracována za doby, kdy lidstvo bylo ještě mnohem čistší (ani tehdy nebyla pro každého) a že v ní čeká v záloze zkáza pro nepřipravené. Po určitých zkušenostech s praktikováním té- to nauky vesvém okolí ji pak doma uzamkl a nikomu již nepůjčoval. Tvrdil správně, že se tím mohou (ale nemusejí) zabývat jen ti, kteří již niterně pronikli k božské posvátnosti, ze které vyšel pohlavní pud, než byl

námi zastránně a zredukován na sobecký požitek, tedy ti, kteří jsou již v pokročilejším stádiu duchovní cesty, ne ti, kteří stojí na jejím počátku nebo ještě před ním (a to i kdyby se "duchovně" zaobírali již roky). A skutečně: kolik praktikantů sexuální magie, tanter apod. si i zde v nepřiznaném lechtání pokušení cosi nalhává: lichotí si, že tím jdou k nejvyššímu a zatím se propadají ještě hlouběji k nižšímu. Z postulovaného metafyzického se padá mnohdy ještě hlouběji do fyzického. Z aktu, který měl být prožit cudně a neosobně a tím rozpustit další zbytky egoismu se stává samoúčel, srážející člověka do hlubin bludišť marsické astrality. Místo od sexu k nadvědomí - v sexu a z podvědomí. Fénix může vzlétnout jen z popela, nikdy ne z bahna. Peklem do nebe nelze. Chceme-li ještě tuto rozkoš, budiž. Jsme jen nedokonalí lidé a vývoj trvá řadu inkarnací. Nazývejme pak ale věci pravými jmény a budme si v plném klidu vědomi i svých zatím nezvládnutých potřeb.

Nebude možná od věci uvést i příklad, kam lze dospět v profanaci a zneužití praktik, které vyžadují tu nejvyšší vnitřní cudnost a čistotu: do skupiny - a není zrovna důležité, že to byla skupina Oshovy dynamické meditace - se dostala žena, hledající skutečné povznesení v meditaci. Jaké bylo její překvapení, když zde byla už napoprvé vyzvána, aby s ostatními praktikovala sexuální tantrismus, což podle jejich pojetí znamenalo okamžité přistoupení k intimnímu styku. Ochromena a rozčarována, samozřejmě odmítla, načež byla většinou přítomných mužů postupně znásilňována. Místo očišťující meditace si odnesla těžké trauma. I když jde možná o ne zcela typický příklad jedné (?) skupiny, ztratila možná nadlouho důvěru i ke skupinové meditaci vůbec. Možná ale také pochopí, že meditoval lze i doma - nerušeně a při spoléhání jen na své schopnosti a boží pomoc, která je všudypřítomná.

C Souvisí to i s křečovitou fetišizací sexuality v našem století. Mnohdy hledáme pomoc v nabídce současné pestré konkurence nejrůznějších "psychoservisů" či ve freudovské zjednodušené tézi, kterou si někteří z nás ještě více vulgarizují a zjednodušují, že "za vším je sex", zatímco klíč k řešení máme přímo u sebe, ba v sobě, zkusíme-li se stát sami sobě etiko-terapeuty.

C. G. Jung kdysi řekl: *"Nikdy jsem se nedovedl přimět k tomu, abych se tak strašně zajímal o sexuální případy. Tyto případy jistě existují, jsou lidé s neurotickým sexuálním životem a musíte s nimi probírat sexuální záležitosti, až se jim z toho dělá zle. Přirozeně s mým temperamentovým postojem doufám proboha, že se přes tyto věci dostaneme co nejrychleji. Jsou to neurotické krámy a žádná rozumná normální osoba o tom tak dlouho nemluví. Není přirozené setrvávat u těchto věcí. Primitivové jsou vůči nim velmi rezervovaní. O sexuálním styku se vyjadřují náznakem slovem, které je ekvivalentem "psst" (tiše). Sexuální věci jsou pro ně tabu, stejně jako jsou opravdu pro nás, jestliže jsme přirození. Ale tabuizované věci a místa, která jsou tabu, jsou vždy vhodná k tomu, aby byly schránkami pro všelijaké druhy projekcí. A tak se tam velmi často skutečný problém vůbec nedá najít a nenajde. Spousta lidí dělá zbytečné obtíže kolem sexu, zatímco jejich skutečné problémy jsou zcela odlišné povahy."*

Před zhruba půl stoletím byla esoterika a spiritualita smetena z přednáškových sálů, knihoven a tisku do konspirativní tichosti v bytech. Podmínky pěstování duchovních nauk byly ztíženy. V určitém smyslu to však bylo možná ku prospěchu. Namísto někdejších neplodných polemik a politikaření mezi některými směry, učiteli i časopisy, namísto komerčního podbízení a profanace se spiritualita hermetizovala a stáhla více do niter, kde je pravé místo k jejímu zrání. Vytrvali jen ti, kteří se nebáli pro hledání a šíření duchovních pravd riskovat, ti, kteří se přesvědčili, že vnitřní svoboda je primární kvalitou, nezávislou na vnějším prostředí.

Dnes máme i vnější svobodu. Umíme s ní nakládat lépe, než naši prvorepublikoví předchůdci? Je snadné číst nové a nové knihy, je snadné si s někým dlouhé hodiny povídat o duchovních věcech, poznávat další a další učitele nebo léčitele, ať už ty rádoby misionářské ze Západu, domnívající se, že jsme ještě polodivoši a neznající naši slovanskou individualitu s jejími přednostmi i vadami, nebo ty tajemné guruy z Orientu, mnohdy rovněž nechápající šíří naší životní reality, nebo ty z Ruska, pokoušející se nám infikovat svou dekadentní podobou atavistické asijské mystiky. Je snadné zkoušet nejrůznější senzační metody k snadnému docílení toho či onoho. Avšak zároveň: dostaneme-li se do kolotoče honby za desítkami posledních knižních hitů, jezdíme-li zběsile od jednoho duchovního či rádobyduchovního učitele nebo léčitele ke druhému ve snaze najít konečně toho “pravého”, pěstujeme-li onu módní “duchovní turistiku” na různé “nepostradatelné” přednášky, kursy, víkendy, sedáme-li lačně ke kazetám, slibujícím změněné stavy vědomí, chceme-li chamtit a konzumovat zážitky asi jako když hltáme polárkový dort, pak se věru cíle vzdalujeme. To vše bychom mohli dělat řadu tisíciletí a nepokročili bychom ani už jakýmkoliv způsobem nebo přímými zásahy některých “guruů” domácích či cizokrajných bez současně zesíleného volně-morálního faktoru a tvrdé sebekázně nemusí přinést slibovanou harmonii či mír, ale naopak rozbouření zde nastřádaných nánosů, od lakomství přes nejrůznější požitkářství až po prchlivost či nezvládnutí sexuálních choutek. Masové léčitelské či podobné seance zase mnohým naruší vlastní auru, takže se stanou bezděčně bezbrannými vůči cizím nekontrolovaným vlivům astromentální úrovně, které mohou přinést jak dočasnou úlevu od potíží, tak i vyvolat potíže nové či zesílit stávající. (Například po někdejších slavných Kašpirovského televizních seancích zaznamenávaly kliniky a nemocnice výrazně zvýšený příliv pacientů s nejrůznějšími potížemi).

Někteří z nás nesnesou zdravé učení, při kterém je samozřejmě nutné překonávat vlastní lenivost, a vyberou si podle svých choutek učitele, který kromě své vytvořené image ničím nepřevyšuje jejich úroveň.

Podle jednoho dávného indického vyprávění nemohl jeden žák nalézt toho pravého mistra. Jeden ho zklamal, ani druhý se mu nelíbil, třetí po něm chtěl příliš, ani další nebyl ten pravý. Pak přišel k jednomu, který mu uložil podivné cvičení. Měl kopat na zahradě studnu. Tedy den kopal, ale voda se neukázala a mistr tedy určil jiné místo. Když opět na dalším místě vykopal hloubku asi na výšku rýče, měl kopat zase jinou. A opět a opět. Odvážil se tedy zeptat mistra, k čemu je to dobré. Ten mu vysvětlil: Je to totéž, jako když jsi běhal za různými učiteli. Kdybys vykopal poctivě jednu hlubší studnu, pak bys vodu našel.

Mnohdy se tak chamtivě ženeme za naukami, praktikami či přednášejícími, slibujícími lehkovážně zdraví, otevření čaker, harmonii, rozšířené vědomí a kdoví co ještě, že samotnou harmonii a klid tím právě opouštíme, ba ničíme. Klid není cíl, který bychom mohli stihnout honbou za ním. Klid a štěstí je tam, odkud směřujeme, ne ve vzdáleném cíli. Je v nás, v našem středu. A z něho a jen z něho můžeme čerpat i posilu, poučení, vedení a posvěcení k dennímu životu a vztahu k okolí. K potřebnému ztišení se ovšem těžce propracováváme, jsme-li zaneseni jakýmkoliv chtěním. V tomto smyslu může i chtění vlastního pokroku a vyšší duchovnosti jen překážet. I to je nutno odložit, ne ovšem práci samu. Práci duchovní i zemskou lze konat bez chtění a pachtění, bez touhy po výsledku. Pak nám přinese onen výsledek snáze a dříve.

Pokračovanie v budúcom čísle

Pristupuje zde ještě jeden důležitý a opomíjený faktor: éterné tělo příslušníků každého národa je zcela odlišné od národa jiného. Je silně napájeno a udržováno v rovnováze používáním mateřštiny, na kterou je "stavěno". To souvisí i se zabarvením duchovních vibrací, které jsou pro ten který národ určeny. Éterné tělo jakožto složka oživující, zajišťující životní pochody, ve které sídlí paměť i schopnost pronikat do duchovních světů, může proto nejuplněji a nejprůměrněji přijmout, absorbovat spirituální a kulturní impulsy té kultury (resp. cesty či způsobu pronikání do duchovna, způsobu duchovní práce), jejíž je součástí, která v jeho rase či národě dominuje nebo kdysi dominovala.

Národnost si podle svého stupně a úkolu volíme již před zrozením. V této souvislosti vidíme, že éterné tělo příslušníka některého předcházejícího, staršího schůdku lidské evoluce, tedy třeba kteréhokoliv Asiata, nemůže přinést Slovanům jakožto rase mladší, "čerstvější", směřující k budoucímu vědomému přijímání impulsu Kristova, žádoucí oplodňující spirituální síly. Ind, ba ani Rus nemůže chápat, co je pro západního Slovana přiměřené a přínosné. Duchovní evoluce lidstva se nemůže navracet ke kulturám, které již vydaly lidstvu svůj plod, neboť se děje ve spirálách od nižší duchovně kulturní epochy k vyšší.

Učitelé sem přijíždějící mohou uvádět leckteré návštěvníky nebo stoupence v úžas ledasčím - otázkou je, je-li to pro nás skutečně dlouhodobě následovatelné, oplodňující tím, co potřebujeme, a přínosné. Leckdo po takové show, kdy vůdce třeba na chvíli zmlkne k meditaci či pozvedne nakonec své ruce k žehnání nábožně povzdechne a uznale zaplesá, že z něho "cosi" cítil či že to bylo "silné" či "působivé". Snad ano. Takový Fráňa Drtikol by se ho ale asi optal: "A kde to máš?" nebo "A co s tím dál? Kam ti to uteklo? K čemu ti to bylo?" Pak se nám i ono "úžasné" rozpustí jako bublina. Prožitek to mohl být reálný, ale je-li izolovaný od způsobu života a celkového zaměření, pak je to jen "pamlsek". Magické působení ještě neznamená samo sebou kvalitu. Podobných chvilkových prožitků můžeme mít tisíce v nejružnějším zabarvení, ale jsou plodné, zejména přijdou-li nám samy po našem širším sebezušlechťujícím úsilí jako jeho přirozený důsledek. Mnohdy jsou i "vlny síly" na vystoupení některého vůdce pouze výsledkem zesíleného vyzařování osobních magnetismů posluchačů v momentě, kdy je cosi od přednášejícího očekáváno, kupříkladu když pozvedne ruce a v sále se zvedne vlna vzrušení, neboť se předpokládá, že cosi vysílá. Někteří přítomní jsou pak upřímně nadšeni, ale s duchovním vývojem to nemusí mít zhola nic společného. Těch jedinců, kteří skutečně cosi silného kvalitního přenášejí, jako byl Thákur, Krišnamurti či jako je Sági Bába nebo u nás Dr. Tomáš je jen mizivé promile.

A to ještě nehovoříme o mnohdy zcela nevhodných požadavcích některých z nich, na své žáky. Jeden světoznámý guru, který zavítal i k nám, požaduje například od těch žáků, kteří jsou dosud svobodní, aby již nevstoupili do manželství, a od

*Často býva za "filozofovaním" o joge, za sektárstvom a tzv. tajnými praktikami zúfalá snaha byť niekde inde, uniknúť čo najrýchlejšie k niečomu inému, ako je súčasnosť. Ľudia často hovoria o tzv. duchovne, o duševnom svete, ale kam človek skutočne ide, kde skutočne môže nájsť pokoj a mier? Odpoveď nám môžu dať staré tantrické texty: Čo jestvuje tu, jestvuje všade; čo nejestvuje tu, nejestvuje nikde.
Džanakananda*

vdaných či ženatých, aby dodržovali trvalý celibát a neměli děti, které jsou podle něj brzdou vývoje. Tím zakládá do žáka nutně budoucí psychický konflikt a frustraci, který může jednou vést k demolici psýchy. Využívání autority k podobnému ovlivňování je duchovním zločinem, neboť takový “guru”, byť by pořádal tisíce “mírových koncertů” či podobných superakcí, na sebe karmicky přejímá spoluzodpovědnost za budoucí osudy těch důvěřivců, kteří se nechali takto zmanipulovat. Ani oni však do tohoto osudu “nespadli” náhodně - hledali duchovno tam, kde není, nehledali s poctivostí a oddaností Nejvyššímu, neboť pak by věc včas prohlédli.

Leckterý duchovní vůdce si přisvojí některou známou osobnost minulosti jako svou minulou inkarnaci, na kterou se “posadí” jako do královského křesla. Rázem tím získá slavnou gloriolu jako punc kvality, protože ví, že stoupenci si to mezi sebou rychle s nábožnou úctou pošeptají. Není snad jediné známé osobnosti z řad duchovních vůdců minulosti - od Buddhy přes Ježíše až po Edgara Cayceho, kterou by někdo svatokrádežně neuzmul jako svůj minulý život. Nemusíme však chodit ani moc daleko. I na našich luzích a hájích pobývaly v minulých desetiletích nejméně dvě kněžny Libuše.

Anthroposof dr. Jan Dostal kdysi osvětlil zásadní rozdíl ve způsobu vedení žáků dříve na Východě a dnes zde, který je patrně dosud mimo možnosti chápání mnoha dnešních vůdců i jejich žáků. V dnešní vývojové situaci lidstva nemá duchovní učitel už úlohu neúprosného duchovního velitele, nýbrž je rádcem a přítelem, který respektuje plně svobodu žáka a z bohatství vlastních duchovních zkušeností je ochoten radit, pomáhat, sledovat a doporučovat další směr. Je například také jeho samozřejmou povinností, aby žákovi odůvodnil každý pokyn, který mu dá. Žák musí vědět, co dělá a proč to dělá. Přitom postupuje jenom tak rychle a tak daleko, jak to odpovídá jeho vlastní vůli. V dosavadních dějinách esoterního úsilí je to převratná změna. Z této změněné úlohy duchovního učitele vyplývá i to, že v počátcích školení žák nepotřebuje jeho osobní přítomnost, že může vycházet z obecných pokynů, zveřejněných například knižní formou. “Kniha nastupuje na místo učitele”, říká Rudolf Steiner.

Ale nermuťme se, neumíme-li zatím rozeznat spásné od nespásného, hodnoty od padělků. Snažíme-li se poctivě, pak každá situace či cesta nám k něčemu poslouží: ta, kdy volíme samostatnou práci na sobě bez běhání po akcích, nanejvýše si občas v přátelské lásce popovídáme s lidmi tvůrčího zaměření či i s některým rádcem, který se nám snad jeví “výše” (ale pozor - mnohdy se i krásná atmosféra setkání, následuje-li po ní delší plané mluvení, “rozžvaní”, jak upozorňuje např. dr. Steiner) - nebo i ta, kdy jezdíme od jednoho učitele ke druhému, zlákáni často mnohoslibným slovním balastem (postulujícím tu “setkání s vibracemi universa”, tu “večer lásky”, tu “hudební vibrace světového míru” či “tóny, při kterých poznáme sami sebe”). Máme-li totiž poctivou a trvalou snahu pracovat sami na sobě i samostatně, seznamujeme-li se hlouběji s duchovními zákonitostmi, chceme-li poznat pravdu, ať je jakákoliv, pak nám časem nitro samo napoví, že tam či onde už to není pro nás, že asi půjde jen o komerční spiritualitu apod., nebo se o chystané akci či aktérovi dozvíme snad i maličkost, která napoví o mnohém. Někomu třeba postačí, aby

pochopil, že půjde o ztrátu času, i jen to, když se o "světovém" guru, na jehož vystoupení jsou plakáty měsíce dopředu, dozví třeba jen to, že štáb jeho manažerů ostrého ražení vnucuje propagační materiály, na kterých je jejich zaměstnavatel-guru vyfotografován tu se světoznámou modelkou, tu s nejlepším boxerem, tu s Billem Clintonem či s Václavem Havlem - stačí si položit otázku - jaký je to asi člověk, který toto potřebuje a chce využívat?

Žízňme a lačníme-li skutečně po Bohu, pak nám dává své poklady v tichu, lásce a milosti. Potom se nám touha cosi z někoho zachytit a přijmout pro svůj duchovní zisk vypaří jako pára nad hrncem. Je to jako v běžném životě: ten, kdo nechce chodit pracovat, musí čekat na drobty almužny od cizích, zatímco ten, kdo pracuje, obdrží za svou práci to, co potřebuje, a nemusí se obracet na armádu spásy. Naopak sám snad ještě rozdává.

Bůh nám pak sám přivede do cesty ty, se kterými se máme setkat a kterým máme ze sebe cosi předat, či oni nám. Tvůrčí jiskření přátelské lásky a vzájemného vnitřního oplodňování je to pravé společenství dneška.

Nelze však paušalizovat. Zatímco jednomu může i podprůměrná přednáška přinést žádoucí impuls, pro druhého může platit, že čím více hyne jeho vnitřní život v povrchnosti a lenivosti, tím intenzivněji těká jinde a marně se pokouší nahradit chybějící věčné světlo svého niterného oltáře duchovního života duchovními padělkami.

Porovnejme si vdychu třeba, co je přínosnější: zda věnovat řadu hodin na cestu za nějakou inzerovanou akcí (o penězích, které by posloužily snad účelněji jinde, nemluvě), nebo si poctivě meditovat třeba na prostý text něčeho takového, jako jsou kupříkladu slova této Bachovy kantáty č. 5 - Kam se mám utéci:

"Sbor: Kam se mám utéci, když jsem obtížen tolika velikými hříchy? Kde mám nalézt záchranu? I kdyby celý svět přispěchal, mou bázeň se mne nesejme.

Recitativ: Množství hříchů mě nejen poskvřnilo, ale zasáhlo spíše ducha jako celek - Bůh by mne musil jako nečistého zavrhnout. Jelikož však kapka svaté krve činí tak veliké zázraky, mohu ještě zůstat nevyhnán. Rány jsou otevřeným mořem, kam ponořuji své hříchy, a když směřuji k tomuto proudu, očistí mne od mých poskvrn.

Recitativ s chorálem: Můj věrný Spasitel mne potěší, je zakopáno v jeho hrobě to, čím jsem zhřešil. Ať jsou mé přestupky sebevětší, on mne osvobodí a odpoutá. Když lidé nalézají s důvěrou u něho útočiště, bázeň a soužení nesmí být již nebezpečné a musí tedy brzy zmizet. Poklad jejich duše, nejvyšší jejich dobro je Ježíšova neocenitelná krev. Je jejich ochranou před ďáblem, smrtí a hříchy a s její pomocí nad nimi zvítězí.

Árie: Zmlkni, ty pekelné vojsko, nesklíčuješ mne. Mohu ti ukázat tuto krev a musíš ihned zmlknout, je zhodnocena Bohem.

Recitativ: Jsem přece nejmenší částí světa, a jelikož ušlechtilá míza krve v sobě obsahuje nekonečnou sílu natolik, že každá kapka, byť sebepak nechť tvá krev se u mne nepokazí, nechť mně přijde k dobru, abych mohl zdědit nebeskou blaženost.

Chorál: Přiveď i mé srdce a mysl svým Duchem k tomu, abych se mohl vystříhat všeho, co mne a tebe může rozloučit a abych věčně zůstal údem tvého těla."

K hledání a nalézání pravdy stačí někomu jen málo vnějších zdrojů. Rozhodující je, aby poznané pravdy žák strávil a uplatňoval. Zde je nutná láska k ideálu, úcta k přijímanému a altruistické naladění. Pouhá zvědavost po tajemstvích neviditelného světa končí obvykle v bezbřehých a nespásných zajímavostech parapsychologie. Hledání se nesmí stát chorobným návykem. I malá nalézání pravdy spočívající v

ryzosti, čistotě a autenticitě denního života jsou pro náš vývoj přínosnější, než sebezajímavější experimentování s psychotronickými fenomény. To se dělává obvykle jen ze zvědavosti nižšího já, z touhy po mimořádných schopnostech, po výjimečnosti nebo i po moci. Překotná honba za novými a novými tajemstvími neviditelného světa či naukami a metodami bez skutečného prožití udržuje člověka stále jen v jedné úrovni, srovnatelné s činností potravinářského ochutnávače z povolání. Je to podobné jako se setrváváním v různých hnutích či spolcích: na určitém stupni vývoje to je pro někoho užitečné, ba někdy nutné. Nerozeznali sám včas, kdy musí samostatně vzpřímeně (ne však sobecky izolovaně) vykročit dál, vyplývá svou energii ve spolkařském funkcionáření, v šermování proti jinověrcům, poštuchování se s některými souvěrci a lichotivém sebeutvrzování o přednostech své víry se souvěrci jinými, či ve slepé konzumaci, fetišizaci a glorifikaci slov a skutků svého vůdce či jeho doporučených metod. Záleží však na vnitřním postoji - i zde platí, že když dva činí totéž, nemusí to být totéž.

O okultních praktikách napsal Thorwald Dethlefsen: Zde je nutné zdokonalovat se v umírněnosti a nesnažit se přespříliš urychlit vlastní pokrok simultánním použitím různých technik. Význam většiny cvičení spočívá spíše v určité pravidelnosti konání než ve cvičení samotném. Nezáleží příliš na tom, zda děláme stojku, zadržujeme dech nebo loupáme brambory - o úspěchu podstatně více rozhoduje stupeň vědomí.

I ty nejlepší a nejefektivnější praktiky se mohou zcela minout účinkem, jsou-li pěstovány izolovaně od ostatního chování a pokud ten, kdo je provádí, nechápe, že mají charakter podobenství, která však nepochopena nemohou být přenesena do života. Goethe říká: "Co je platný kámen mudrců, když mu chybí mudrc?" Naskytá se však opačná možnost posvětit každou činnost, ať je sebejednodušší nebo banální, tím, že ji konáme vědomě a tím jí dodáváme smyslu.

Rituál je vědomé mikrokosmické zobrazení makrokosmické skutečnosti. Nejnáročnější esoterické cvičení je v pozvednutí každodenního života k rituálu. Chceme-li překonat polaritu, musíme nejprve odstranit předěl mezi "esoterickým cvičením" a "normálním životem", jinak degradujeme esoteriku na koníčka pro volný čas. Cílem tohoto úsilí je pozvednout každou maličkost, každé slovo a každou činnost na bohoslužbu. Dělá snad květina na louce něco jiného než že velebí svého stvořitele, vyzařuje-li nezištně krásu svých květů a svoji vůni? Je zpěv ptáků a šumění moře něčím jiným než trvalou bohoslužbou? Jen lidé věří, že mají něco důležitějšího na práci a zdůvodňují smysl své činnosti samoúčelně.

Bohužel, esoterika výrazně fascinuje právě ten druh lidí, kteří často nejsou schopni řešit každodenní materiální problémy života. To je také důvodem, proč je v esoterických kruzích taková převaha neurotiků prchajících před světem.

Dion Fortune precizně formuluje tento problém slovy: *"Dříve než smí mystik opustit oblasti tvaru, musí splnit podmínky úrovně tohoto tvaru. Vstoupí-li však na cestu mystiky překotně, pak nepůjde do říše světla, ale do království chaosu. Ten, komu je proti mysli disciplína tvaru vzhledem k jeho sklonu k mystice, žije ve velkém pokušení vzdát se životního boje již v úrovni tvaru a odebrat se do vyšších rovin dříve než pro tyto roviny vyzraje. Formu lze přirovnat k nádobě, která obklopuje vědomí do té doby, kdy již nemůže dojít k jeho deformaci. Rozbije-li se však nádoba předčasně, pak se vědomí rozlije do beztvaré podoby právě tak, jako se hlína mění v kaši, jestliže se předčasně zničí matrice. Objeví-li se u mystika příznaky rozpadu, víme, že se matrice rozpadla předčasně a že se musí vrátit do disciplíny forem, až se jejich lekci dokonale naučí."*

Poznávacím znamením všech, kteří se svou horlivostí snaží přinutit Boha k protislužbě, je fanatismus a nesnášenlivost. Vývoj vyžaduje klid, přičemž však klid

neznamená nečinnost. Klid vyvstane z důvěry, že vše, co se má stát, se také v příhodné době stane. Stejně jako sedlák musí ponechat setbu vzejít v zemi, tak se také člověk musí naučit čekat až bude doba zralá. "Práce kvapná je málo platná", tak zní lidová moudrost, která nepozbývá platnosti ani v této oblasti, kde se stává ukazatelem správného středu mezi krajnostmi.

Bez celodenní bdělosti se místo vědomého uvolnění často dospěje naopak k vnitřnímu rozbřednutí, k upuštění od sebekázně a pečlivé mentální artikulace, logiky a integrity osobnosti. Jung kdysi popsal tento ze stovek podobných případů, se kterými se setkal:

Jednou za mnou přišel mladý muž s nutkavou neurózou. Přinesl mi svůj rukopis podávající kompletní freudovskou analýzu svého případu. Řekl, "Přečetl byste si to a řekl mně, proč nejsem vyléčen, ačkoli jsem udělal kompletní psychoanalýzu?" Řekl jsem, "To jste udělal a já tomu nerozumím. Podle všech pravidel byste měl být vyléčen." Opakoval, "Proč jsem se nevyléčil, když mám úplný vhled do struktury své neurózy?" Řekl jsem, "Nemohu kritizovat vaši dizertační práci. Celá věc je podivuhodně dobře znázorněna. Zbývá pouze jedna možná úplně pošetilá otázka: nezmínil jste se, odkud pocházíte a kdo jsou vaši rodiče. Říkáte, že jste strávil zimu na riviéře a léto ve Sv. Mořici..." Z dalšího se ukázalo, že jeho peníze neplynuly ani od skvělých rodičů, ani od majetného strýčka, ale od přítelkyně. Byla mnohem starší než on, byla to učitelka s malým platem, která se jako stará panna zamilovala do mladšího chlapíka. Žila o chlebě a mléce, aby on mohl strávit zimu na riviéře a léto ve Sv. Mořici. Řekl jsem, "A vy se ptáte, proč jste nemocný?" Řekl, "Ach, vy máte moralistické hledisko, to není vědecké." Řekl jsem, "Peníze ve vaší kapse jsou peníze ženy, kterou podvádíte." Řekl, "Ne, na tom jsme se dohodli. Měl jsem s ní vážný rozhovor a to není vůbec předmětem diskuse, že od ní dostávám ty peníze." Řekl jsem, "Předstíráte sám sobě, že to nejsou její peníze, ale vy z nich žijete a to je amorální. To je příčinou vaší nutkavé neurózy." Je to samozřejmě naprosto nevědecké hledisko, ale jsem přesvědčen, že si svou neurózu zaslouží a bude ji mít až do posledního dne svého života, když se bude chovat jako prase. Odešel okamžitě pryč, tvářil se jako pánbůh a myslel si, "Dr. Jung je pouze moralista a ne vědec." Páchá zločin a krade celoživotní úspory ženy, aby si mohl užívat. Ten chlapík patří do vězení a jeho nutkavá neuróza mu takové vězení poskytuje.

To je jednoduchý Jungův případ, který napovídá, že za utrpením bývá egoismus, neetičnost, nesprávné myšlení, cítění, jednání. A o to jde: nechce se nám do onoho - Zapři sama sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne: jakmile přijde k tomu, abychom se nečeho skutečně vzdali - záliby, zlovyku, nečistého vztahu, pohodlí, neúčelné zábavy a podobně, či abychom někomu skutečně, nejen slovy odpustili - a třeba denně, tisíckrát zas a znova, pak padne kosa na kámen.

Meditační a relaxační hudba může být pro někoho pomůckou. Čtení duchovních knih je občas prospěšné, vyhledání učitele někdy pro někoho rovněž. Koncentrace, meditace a modlitba je na duchovní cestě nezbytností. Nelze se však domnívat, že je to všechno. K těmto činnostem a praktikám nelze mít vztah konzumní, mentálně kořistnický. Nepřinesou výsledek, chybilí mezilidský morální faktor. Upozornění zasvěcenců, že jsou nutné nejprve tři kroky na poli etickém a pak teprv jeden na poli mystickém, nejsou jen zkosnatělým mentorováním. Meditace a modlitba zůstávají na povrchu, postrádají to pravé pozeňané klima a hodnotový prostor, nemáme-li uspořádány z minulosti i v současnosti mezilidské vztahy: žijeme-li dejme tomu ve svém domově či na pracovišti tak, že kvůli nám někdo pláče a trápí se, byť třeba i potají a bez výčitek, jeli naše zevní domnělé štěstí postaveno na neštěstí někoho odpuzeného, ať je to bývalý partner, kterého jsme kvůli někomu domněle lepšímu

vyměnili jako pár ponožek, ať je to naše dítě strádající chladem nelásky, či takové, kterému jsme pro vlastní pohodlí ukončili život ještě před narozením, pes, kterého jsme vyhodili z auta, když se ho děti nabažily, anebo lhotejně opomíjený rodič či kolega, po kterém se "vozíme" poté, co urazil naši ješitnost, nebo ho alespoň planýrujeme mentálními šípy svých zlostných myšlenek.

Pak nás sebelepší meditační technika, obraz či kazeta, zařízení na synchronizaci mozkových hemisfér ani metody kočovných guruů, byť by navodili sebekrásněji euforizující atmosféru, kdy je nám vočkováno přesvědčení, že právě tato metoda je konečně ta nejlepší, k cíli nepřiblíží. Mnohdy svými pseudoduchovními činnostmi hrajeme falešnou hru před sebou i druhými. Mnozí z nás skončí své životy, psychologicky či kulturně zmanipulované a vyplněné honbou za duchovními aktivitami, aniž by jen nahlédli klíčovou dírkou do posvátného chrámu života tvůrčí lásky, vědomého míru, harmonie, odpuštění, vyrovnávání karmy, aniž by pochopili, že "láska je samospasitelná a je zákonem sama pro sebe". Když vodili Mozarta mezi tisíce svazků nejdokonalejších výplodů lidských geniů, uložených v největší pražské knihovně, vyšel pak po několika hodinách obdivování na prosluněnou ulici a zvolal radostně: Co je to všechno proti Kristovým dvěma slovům: Milujte se vespolek!

Nespokojíme se tedy s pohodlným únikem do trvalého netvůrčího žakovství a hledačství, kdy se člověk bojí se učit z toho, co mu přináší jeho vlastní život v zrcadle zkoušek či příležitostí k bdělému sebevyjádření.

Pracujeme-li totiž současně s duchovními praktikami na vyčištění svého karmického a povahového stolu, pak nám stačí málo a odpadá nám honba za novými a novými praktikami, naukami, učiteli. Získáváme pak totiž to nejcennější: boží požehnání.